

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה

א ומ"ח פ"א ממלכת
שקלים הלה טו:

תורה אור השלם
1. לא יגרע מצדק עינו. ונתן עינו במעשה הנדיקים שלם להם (א) אף לזמיר רבים מדה במדה: וזכא וילא ממנה שאול. שהיה לנוע: וזה וילאס ממנו אספר. בתרגום של מגילה (ב) מייחס מרדכי ועושהו עשירי לשאול ומשאול עד בנימין וכמדי היא אספר בת דודי (ו) ואין לו ראיא:

אחרת כמזכיר שילא משאל: **מסרת**. ללנה והוא לניעות של יתפרסם הדבר שמסר לה סימין: **שנאמר לא יגרע מצדק עינו**. וסיפיה דקרא ויוסיס ללנה ויגזרו והינו גדולה לזרות: **ואס הגיס דעסו כו'**. הכי סמכי קראי ויוסיס ללנה ויגזרו ואס אסוריס נוקיס על שני סמנדיהין עלמן באין לדי עינות ויסוריס: **ועונל**. ממתנת נקיות של מהא מלוסא לדיק משכיכמו של אמשוריש: **אדון על עבדיו**. ויקלוק פדעה על שני סקיסויס: **לשון טורסי**. שס מקוס: **לא ראינו שניה**. מתוך שהימס מדינה עליו היה מרדכי במשמיש וזמל לשמות: **משמריי ומשמרתי**. אמת ממונה על עבודה אמת ואלו ממונה על עבודה אחרת: **ה"ג אחר הדניס האלה גדל המלך** אס המן וגו'. נמר בגמל ומרש כמדי: **וקא צעי הש"ס אחר מלי**. מה העד עליו הכמות של גידלו עד שזא מעשה הז: **אחר שצרא הקדוש צ"ה רפואה למסה**.

רבי אלעזר כשהקב"ה פוסק גדולה לאדם פוסק לבנו ולבני בניו עד סוף כל הדורות שנאמר ויושיבם לנצח ויגבהו (וגו') ואם הגיס דעתו הקב"ה משפילו שנאמר ויאם אסוריס בוקים וגו' ואת מאמר מרדכי אסתר עושה אמר רבי ירמיה שהיתה מראה דם נדה לחכמים כאשר היתה באמנה אתו אמר רבה בר לימא (משמיה דרב) שהיתה עומדת מחיקו של אחשוורוש וטובלת ויושבת בחיקו של מרדכי בימים ההם ומרדכי יושב בשער המלך קצף בנתן ותרש אמר ר' חייא בר אבא אמר רבי יוחנן הקציף הקב"ה אדון על עבדיו לעשות רצון צדיק ומנו יוסף שנאמר ושם אתנו נער עברי וגו' עבדים על אדוניהן לעשות נם לצדיק ומנו מרדכי (א) דכתיב יודע הדבר למרדכי וגו' אמר רבי יוחנן בנתן ותרש שני טרסייס הוו והיו מספרין בלשון טורסי ואומרים מיום שבאת זו לא ראינו שינה בעינינו בא ונמיל ארס כפסל כדי שימות והן לא היו יודעין כי מרדכי מיושבי לשכת הגזית היה והיה יודע בשבנים לשון אמר לו והלא אין משמרתך ומשמרתך אמר לו אני אשמוד משמרתך ומשמרתך והינו דכתיב ויבקש הדבר למצא שלא נמצאו במשמרתך (א) אחר מביא רבא אחר שברא הקב"ה רפואה למכה דאמר ר"ל אין הקב"ה מכה את ישראל אא"כ בורא להם רפואה תחילה שנאמר כרפאי ישראל ונגלה עון אפרים אבל אומות העולם אינו כן מכה אותן ואח"כ בורא להם רפואה שנאמר ונגנף ה' את מצרים נגוף ורפוא ויבנו בעיניו לשלוח יד במרדכי לבדו אמר רבא בתחילה במרדכי לבדו ולבסוף בעם מרדכי ומנו רבנו ולבסוף בכל היהודים (א) הפיל פור הוא הגורל תנא כיון שנפל פור בחודש אדר שמחה גדולה אמר נפל לי פור בירח שמת בו משה ולא היה יודע ששבשבעה באדר מת ובשבעה באדר נולד (א) ישנו עם אחד אמר רבא ליכא ידעד לישנא בישא כהמן אמר ליה תא ניכלינהו אמר ליה מסתפינא מאלהיו דלא לעבד בי כדעבד בקמאי אמר ליה ישנו כהן המצות אמר ליה אית בהו רבנן אמר ליה עם אחד הו שמא תאמר קרחה אני עושה במלכותך מפוזרין הם בין העמים שמא תאמר אית הנאה מינייהו מפורד כפרידה זו שאינה עושה פירות ושמא תאמר איכא מדינתא מינייהו ת"ל בכל מדינות מלכותך ודתייהם שונות מכל עם דלא אכלי מינן ולא נסבי מינן ולא מנסבי לן ואת דתי המלך אינם עושים דמפקי לכולא שתא בשה"י פה"י ולמלך אין שוה להניחם דאכלו ושתו ומבזו ליה למלכות ואפילו נופל זבוב בכוסו של אחד מהן זורקו ושותהו ואם אדוני המלך נוגע בכוסו של אחד מהן חובטו בקרקע ואינו שותהו (א) אם על המלך טוב יכתב לאבדם ועשרת אלפים כבר כסף וגו' אמר ריש לקיש גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שעתיד המן לשקול שקלים על ישראל לפיכך הקדים שקליהו והיינו דתנן באחד באדר משמיעין על השקלים להמן הכסף נתון לך והעם לעשות בו כטוב בעיניך אמר רבי אבא משל

העמדה לזא לאחר זמן: **כרפאי ישראל**. ואחר כך נגלה עון אפרים ע"י מכה שאני מציא עליהן: **הפיל פור**. ומהו פור הוא הגורל מיום ליום בצלום יום יפול הגורל וכן ממועד למודש והגורל של כולן הטיל ציוס אחד ונפל לו הגורל על (א) אחד: **בשבעה באדר מת משה**. שנאמר והעם עלו מן הירדן צעשור למודש הראשון (יהושע ד) אל מהס למפרע שלשים יום בצלמו של משה ושלשה ימים שהסינו להם לידה שנאמר הכינו לכם לידה כי צעד שלשה ימים אמת עובריס וגו' (שם ה) הרי בשבעה באדר מת משה: **ובשבעה באדר נולד**. דכתיב נן מלח ועשריס שנה אחי היום (דברים לה) היום מלואו ימי וטומי' (שם ו) כדלי הלילה שמכפר על המיתה: **איוס צרו רבנן**. מה משבטו של המן אזו למדין שך היה אחשוורוש משיבו: **קרחה אמת עושה במלכותך**. שכלכות אמת מליאה מהס: **מדינתא**. מדינה קטנה: **ולא נסבי מינן**. נשים: **ואס דסי המלך אינס עושיס**. זונגרות ומסס וזונגלות וזכרות חזין נטמין: **דמפקי ליה לשאא צע"י פה"י**. שנת היום פסק היום ואזו אסוריס ממלכסה: **אין שוס**. אין נאה ואין משע להנימן: **משמיעין**. ציט דין מכריזן שיציאו שקלים למקדש: **ועל הכלאים**. שגלו הרועיס קלת וינין ניכר ועוקרין אזמן משדומיהן כהכות ציט דין: משל

גליון הש"ס

נב' שני טרסייס עי'
מולין דף מ' ע"ב מדיה
מ': ומסוה יג: טו ע"ן
מוספת לקמן טו: ד"ה דמי
(וב')

הגהות הב"ח

(א) נב' אמר לה אי רבאי הוא אחי אלף ברמתי (ב) שם אמר שמואל לפיכך זכה וילא ממנו אספר אסתר מאי היא דכתיב אין אסתר מגדת ותמר רבי אלעזר ובי' שנאמר אין יגרע מצדק עינו ויחסיס ללנה: (ג) ר"י ד"ה לא יגרע ובי' לשלם ליהן (ד) ר"ה הפיל פור ובי' הגול על אדר הסידי:

הגהות הגר"א

[א] נב' (דמיי) מ"ח:

רבינו הגאון

אמר לו והלא אין משמרתך ומשמרתך שיהו אמר לו אני אשמוד משמרתך ומשמרתך פ"י אמר לו אני אשמוד משמרתך בתחילה עליו החק שאנו קבועים ואשמודן עד ספק בחצי הלילה במשמרתך ועשר כך, ותבקש במשמרתך שכל בתחילת הלילה ושוב בתחילת הלילה כשיעמוד אחר לשמור, ימי שבו שמו, ונמצא זה (ו) ושמור שלא במשמרתך, לפיכך נתברר עליו העיניו, אין הקב"ה מכה את ישראל עד שבורא ליה רפואה, שני כרפאי לישראל וגו'.

מוסף רש"י

מסר לה סימנים. מקר לה יעקב מוטמן לתל שנאמר לו גולה בשבעה (דברים ב"ב ע"ב). הלא אין משמרתך ומשמרתך שיהו. כל מיני שהלם ממוס עליו ומוטל עליו לעשות קרי משמרת (במדב' ג' ו' וי' ושי' ע"ז ח: שפי' שומר הסף שומרי חכמים וחי' שרי' מ' טו: שפי' שבעה בדרך מת משה. שפי' קדוקין (למ) לפינן לה

בראשית טי כב
3. עם נכר תתקב ועם עקש תתקף:
שמואל ב כב כ
4. ויהי בברך ויהי תהא לאה ויאמר אל לך מה זאת עשית לי הלא ברחל עבדתי עמר ולקחתי רמימתי:
בראשית טי כה
5. ויאמר שאול אל דודו הגד הגיד לנו כי נמצאו הארמונות ואת דבר המלכות לא הגיד לנו אשר אמר שמואל:
שמואל א טו
6. ואם אסוריס בוקים ולבנו בתבלי עי':
איוב לו ח
7. אין אסתר מנהת מלכותה ואת עשה כאשר צוה עיניו מרדכי ואת מאמר מרדכי אסתר עשה כאשר היתה באמנה אתו:

8. בימים ההם תוקדדי ישב בשער המלך קצף בנתן ותרש שני סריסי המלך משמרי הסף ויקבשו לשלח יד במלך אחשוורוש. אסתר ב טא וישם אהנו נער עברי עבד לשר הטבחיס וזכרו לו ויקטר לנו את חלמיתנו איש כחלמו פרה: בראשית טא זי וידע הדיק לקרדי יגד לאסתר המלכה ותאמר אסתר לקלך בשם מרדכי:
אסתר ב כב
11. ויקבש הדיק וימצא ויתלו שניהם על עץ ויקבס קספר רביר וימסו לפני המלך:
אסתר ב כג
12. אתר הדיקריס האלה גדל המלך אחשוורוש את חן המדינת האני וינשארו וישם את כסאו מעל כל השקרים אשר אתה:

13. כרפאי לישראל ונגלה עון אפרים וינצא גדל המלך אחשוורוש את חן המדינת האני וינשארו וישם את כסאו מעל כל השקרים אשר אתה:
אסתר ג א
14. ונתן ה' את מרים נפק ורפוא ושבו עד וינצו ליהם ורפאו: שיעייהו יט כב
15. ויהו בעיניו שלח יד במרדכי לבדו כי הגידו לו את עם מרדכי ויקבש המן להשמיד את כל היהודים אשר בכל מלכות אחשוורוש עם מרדכי:
16. בתרש ויראשון אסתר הדש ניסן בשנת שהיא עשרה למלך אחשוורוש

פיל פור הוא הגורל לפני המן מיום ליום ומקדש לחדש שנים עשר הוא חדש אדר. אסתר ג ו
לפני אחשוורוש ישנו עם אחד משור ומפרד בין העמים בכל מדינות מלכותך ודתייהם שונות מכל עם ואת דתי המלך אינם עושים ולמלך אין שוה להניחם: אסתר ג ח
אם על המלך טוב יכתב לאבדם ועשרת אלפים כבר כסף ויגמר המלך: אסתר ג ט
בו כטוב בעיניך: אסתר ג יא

17. ויאמר המלך והעם לעשות בו כטוב בעיניך אמר רבי אבא משל

מקלוי דכמי ויכז בני ישראל את משה כערכות מואב שלשים יום, וכמי משה עבדי מת ועמה קוס עבדי, וכמי כי צעד שלשת ימים אמת עובריס את הירדן וגו' וכמי ויחסי מלך הירדן ויחסי נחש הארסון, לא מהס ל"ג למפרע ממלח בשבעה באדר מת משה, ונתן בשבעה באדר טלה, שנאמר ויחסי אלהים נן מלח ועשרים שנה לחי היום וגו' מה היום, היום מלאו ימי ושנתי (מסוה יג:), משמיעין על השקלים. הככות ציט דין (קסוה כג) שחיו יתחיל מביחין פרומת שקלים נסמן דכמי כמחזי למדיה שניה, מהס והלא לי קרבן מתומיה מדסה (מסוה ג:), ועל הכלאים. משמיעין על חרע כלאים (שס מחו"ט): א: למקיל כלאי הרועיס הניכרין בין המלכות (קסוה כט).

הכסף נתון לך. גימטריא דהכסף עולה הע"ן רמז לו שיתלה עליו (א) ועל הכלאים (א) ויאמר המלך

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה

יד.

עין משפט גר מצוה

א [מיי] פ"ג מהל' מטבס
הל' ו טו"ע ח"ח סי'
מל"ג סעי' גן:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה נבואה ט'
אכרסס ט'. ניב אלל סבדר
עולם לא משב אכרסס
יתקן ועקב משה וחסדן
עלי שלמה נחיה ממסיה
וחשיב במקומם ג' בני קרח
לספ ויהיין ויהיין ויהיין
וחכריו הסבן ועמלל יי לא
משב גמ"ח נבואה רק
במחית מות משב חף
בנבואות משב יי לא פי'
רק 1 וכן רש"י וממשי לא
נכמבו נבואתן ולא נקראו
נבואה וכן עלי שלמה
ועיל ט"ו בירן כי נחיה
סי': [ב] ע"ה סק"ד שני
לא דעתל' וכן רש"י סני
ועמד:

רבינו הגאון

ה"ר מ"ח נביאים ושבט
נביאות לא פתחו ולא
החזירו על מה שכרבו
בתורה אפי' אות אחת וכן
מקראת מגילה. ואלו הן
מ"ח נביאים משה ואהרן
ואסיר ואלקנה ואביסף
בני קרח ונבואה במדבר.
יהושע פנחס אלקנה גר
החיה. וכן נביאי אסף.
הימן ירמיהו ויחזקאל
דוד. אהיה שמעיה
עזרא נחמיהו בן עזרא.
חנני הוראה יהוא בן חנני.
אלהיה מבינו עזריהו.
אלישע יחזקאל.
[וחזקאל] אלישע בן
דודיהו. יונה בן אמיתן.
זכריה בן יהוידע אבנר.
חבקוק צפניהו בן כוש.
ישיהו ישיהו יחזקאל
דניאל בירן בן נחיה.
שריה בן מחסיה מרדכי
בלשן. הושע בן בארי.
עמוס מיכה המורשת.
יואל בן פתחאל. חנוס.
חגי וזכריה ומלכיהו שבט
נביאות שרה מרים
דבורה וחולדה. חנה.
ואביגיל. ואסתר.

א"ל ח"י על סוף עמטה.

תורה אור השלם
1. ויכר דמלך את
טבטטע מעל דוד ויחנה
לקמן בן חפרתא האגני
צור היהודים:
אסתר ג'
2. הללו יה יהודה עבדי
יה יהודה את שם יי'
תהלים ק"ג א'
3. ויהי איש אחד מן
הקדומים צופים מחר
אפרים ושמא אלקנה בן
יחזקאל בן חנני.
4. ובני קרח לא מתו:
במדבר טו י'
5. ויקח אבדן ונחור
לקדם נשים שם אשת
אבדן שר' ושם אשת
נחור מלכה בת חן אבי
מלכה ואב"י יספה.
בראשית י"א כט
6. ויאמר אליהם אל
אבדןם אל ידע בעיניך
על נעור ואל תמחק כל

המורשמי וימי אמליה אמוך אמוך אמר לאמליה מדוע דרשת אלהי אדום? ולאליהו אולטע ויונה בן אמיתי ישעיה וימי מנשה יואל נחום חבקוק ימי יאשיהו לפניו אוריה מקרית יערים ירמיה בגולה יחזקאל דניאל צנענ' ד' לריוש ברוך נחיה שריה ממסיה מני זכריה ומלכיה ומרדכי בלשן בסדר עולם ועל דניאל אמתיין לעיל (דף ג.) אכרסס נביאו וזכרו לאו נביא אלל אפיך דניאל ועייל שמעיה שאמר לרפצנעס? אל תעלו ולא תלחמו עם אחיכם בני ישראל. (ט) שנים לא ידעמלבו: **בסדר להס.** לשון גבוה כמו וצלורות צמחים (דברים ט): **כשעל אהום אסרו.** ועייין לא נולד משה: **פסוק למקדש.** (ט) משכן שאל משה: **משה יוד.** שהוא גבוה ואין לו אל ואין אדם יכול להמייחד שם עמוה כמו צבית: **לכ אחד.** שרף יי כמו פלג אלל אין לו ענפים אלל צנועה על פני אל גובה: **רמה קרני ולא רמה פני.** זו היא נבואתה שנמנעלות על שאל ויהוא שלא תימשך מלכותן. **צמשימת דוד ושלמה כמיס** קצן השמן וצמשימת שאל ויהוא כמיס? **קצן: וכו' ויזאין דס צלילה.** שנמנע (שמאל א כה) אם לשאיר לנצל עד אור הצקר משמן קצין מעט מינה דהוה צלילה. וכו' מרזאין דס צלילה אם עומא או עטור הלא זכרן להצמן מרזאיתו אם מה' דמים הטמאים כזאה הוא: **ויזי דנין דיני נפשות צלילה.** והא כמיס (וימיה כה) דינו לצוקר משפט וכמיס והוקע אותם לה' א נגד השמש (במדבר כה): **לכמני**

משל דאחשורוש והמן למה הדבר דומה לשני בני אדם לאחד היה לו תל בתוך שדרו ולאחד היה לו חריץ בתוך שדרו בעל חריץ אמר מי יתן לי תל זה בדמים בעל התל אמר מי יתן לי חריץ זה בדמים לימים נודווגו זה אצל זה אמר לו בעל חריץ לבעל התל מכור לי תילך אמר לו טול אותה בחנם והלואי ייוסף המלך את מבעתה אמר רבי אבא בר כהנא גדולה הסרת טבעת יותר מארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות שנתנבאו להן לישראל שכולן לא החזירו למוטב ואילו הסרת טבעת החזירן למוטב ת"ר ארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות נתנבאו להם לישראל ולא פתחו ולא הותרו על מה שכרבו בתורה הוין במקרא מגילה מאי דרוש אמר רבי חייה בר אבין אמר רבי יהושע בן קרחה (ב) ומה מעבודות לחירות אמרי' שירה ממיחה לחיים לא כל שבין אי הכי הלל נמי נימא (ט) לפי שאין אומרים הלל על נס שבחוצה לארץ יציאת מצרים דנס שבחוצה לארץ היכי אמרינן שירה כדתניא עד שלא נכנסו ישראל לארץ הוכשרו כל ארצות לומר שירה משנכנסו ישראל לארץ לא הוכשרו כל הארצות לומר שירה רב נחמן אמר (א) קרייתא זו הלילא (ב) רבא אמר בשלמא התם הללו עבדי ה' ולא עבדי

פרעה אלא הכא הללו עבדי ה' ולא עבדי אחרשורוש אכתי עבדי אחרשורוש ותו והא תניא משנכנסו לארץ לא הוכשרו כל הארצות לומר שירה כיון שגלו חזרו להכשרו הראשון ותו ליבא והכתיב ויהי איש אחד מן הרמתיים צופים אחד ממאתים צופים שנתנבאו להם לישראל מיהיה טובא הווי כדתניא הרבה נביאים עמדו להם לישראל כפלים כיוצאי מצרים אלא נבואה שהוצרכה לדורות נכתבה ושלא הוצרכה לא נכתבה רבי שמואל בר נחמני אמר אדם אחד הכא משתי רמות שצופות זו את זו רבי חנין אמר אדם הבא מבני אדם שעומדין ברומו של עולם ומאן ניגהו בני קרח דכתיב ובני קרח לא מתו (א) משום רבינו מוקם נתכבד להם בגיהנם ועמדו עליו שבע נביאות מאן ניגהו שרה מרים דבורה חנה ואביגיל חולדה ואסתר שרה דכתיב יסכה ואלמה נקרא שמה יסכה שסכתה ברוח הקדש שנאמר כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולך ד"א יסכה שהכל סוכין ביופיה מרים דכתיב ותקח מרים הנביאה אחות אהרן (ב) ולא אחות משה אמר ר"נ אמר רב שהיתה מתנבאה כשהיא אחות אהרן ואומרת עתידה אמו שתלך בן שיושיע את ישראל ובשעה שגודל נתמלא כל הבית כולו אורה עמד אביה ונשקה על ראשה אמר לה בתי נתקיימה נבואתיך ובין שהשליכוהו ליאור עמד אביה ומפחה על ראשה ואמר לה בתי היכן נבואתיך היינו דכתיב ותתצב אחותו מרוחק לדעה לדעת מה יהא בסוף נבואתה דבורה דכתיב ודבורה אשה נביאה אשת לפידות שהיתה עושה פחיתות (א) למקדש (ב) והיא יושבת תחת תומר מאי אשך ואלא לב אחד בן אבשלום משום עושה פחיתות (א) למקדש (ב) והיא יושבת תחת תומר מאי אשך ואלא לב אחד אף ישראל שבאותו הדור לא היה להם אלא לב אחד לאביהן שבשמים חנה דכתיב ותתפלל חנה ותאמר עלץ לבי בה' רמה קרני בה' (ב) רמה קרני ולא רמה פני דוד ושלמה שנמשחו בקרן נמשכה מלכותן שאול ויהוא שנמשחו בכף לא נמשכה מלכותן (א) אין קדוש כה' כי אין בלתי (ב) אמר רב יהודה בר מנשיא אל תקרי בלתי אלא לבלותך שלא כמדת הקב"ה מדרת בשך ודם מעשה ידיו מבלין אותו אבל הקדוש ברוך הוא מבלה מעשה ידיו ואין צור כאלהינו (ב) אין צייר כאלהינו אדם צר צורה על גבי הכותל ואינו יכול להטיל בה רוח ונשמיה קרבים ובני מעים אבל הקב"ה צר צורה בתוך צורה ומטיל בה רוח ונשמיה קרבים ובני מעים על החמור ויורדת בסתר החר בסתר החר מן ההר מיבעי ליה אמר רבה בר שמואל על עסקי דם הבא מן הסתרים נטלה דם והראתה לו אמר לה וכו' מראין דם בלילה אמרה לו וכו' דנין דיני נפשות בלילה אמר לה

משה דאחשורוש והמן לו' כלומר יש ללמוד מאחשורוש שאף דעמו היה להשמדן: (ט) להחזיר למוטב. שגורו עליהן תעניות למשובה כדכתיב: זוט וככי ומספד שק ואסר יזע לרבים: **חוץ ממקרא מגילה.** ואם תאמר גר מוכה כבר פסקו הגאונים אצל בני מרדכי היו מני זכריה ומלכיה: **מעבדים לחיות.** צלילת מנשים אמרו שירה על הים: **הלל נמי נימא.** שהוא שירה: הכי גרסי' אמר רבא בשלמא הסס נו' ולא עבדי פרעה. שהרי לחיות ילאו: **אכתי עבדי אחרשורוש און.** ללא נגאלו אלל מן המיתה: **בין לרבא.** דאמר להכי לא אמרי הלל דאכתי עבדי אחרשורוש הווי הא לאו הכי אמרינן: **בין לרב נחמן.** דאמר קריאת מגילה במקום הלל: (י) הוכשרו שאר ארצות לומר שירה. על נס המארע להס: וסו לילא. נביאים: **אכתי שהזכרה הורוה.** ללמוד משנה או הוראה וכל סגן מ"ח הוכשרו ובהלכות גדולות (ט) מניין מקר עולם (א) אכרסס יתקן יעקב משה ואלו ישמע פנחס ויעל מלך ה' מן הגלגל אל הכוכים (שופטים ג) זה פנחס וזה ארש האלהים אל עלי (שמאל א ב) זה אלקנה עלי שמואל גד נתן דין שלמה עירו קרא (ג) אל המוצח צבית אלף מיכיה בן ימנה בניו אחרש עובדיה אחיה השילוני יהוא בן חנני בניו אסף עזריה בן עזרא חזאל גלחון מצני ממתיה אלעזר בן דודו ממורסה כולן בניו יושפט צבדי ימיס הושע עמוס וימיס יוסס מיסיה

הגהות הגר"ח
(א) ימי אמר ר' יהושע בן קרחה קל ורומנו וזה מנבואת לחיות: (ב) הלל נמי נימא אמר ר' יעקב לפי שאין וכו' שמואל חנן הררי יולא מניה דנס שמואל הלל ואמר' הילילא לתם כמניס על צליל: (ג) שם קרייתא זו הללה מתקין אל רבא מי דמי בשלמא הים: (ד) שיי' דיה ס"ד ל"ה נתמן וכו' הלל ס"ד א"ח"י עושה בן ערד יהוא (ה) דיה נבואה וכו' ובהלכות גדולות הן מניין ורובין וכו' ללמוד מסדר עול' וכו' קרח על הסנה וכו' בניו יאשיה לפניס וימיה ואוריה מקית ערס ליהודיקים בגולה יחזקאל דניאל: (ו) דיה פחיתת למקדש. למשכן שלה בשעה ששני אדם באין ליטול עציה מומנה וישבת תחת תומר שלא משום עמוהם בסתר משום יחוד שהוא נבוא ואלו לו אל ואין אדם יכול להמייחד שם עמוה שרא צבית ותחת שרא אילנות יעל שיש עסק להם עניים סמוך לעיניך ס"ד:

מוסף רש"י
קרייתא. קריאת הגנילה (שד"ח) יי. מוקם נתבאר להם בנבוייהם. משכן עיר נגוריה. התקן לטון הקב"ה מוקם גבוה שלל השמימן כל כך נביאים ולא מתו (סנהדרין ק"ג). שיריה מנבואה כשהיא אחות אלא לב אחד. כונן משן יש בן כונן עמן האמן והסגן, ואין לו אלל בען האמני חוקק ועולה ונולד למעלה ולא נבדל מן המזמזמי (סוכה סה).
11. ותתפלל חנה ותאמר עלץ לבי בך קדוש קרני בך רחם פי על אויבי פי שקחתי בשונתך. שמואל א ב א
12. אין קדוש פי פי אין בלתי ואין צור כאלהינו: שמואל א ב ב
13. ויהי היא רבקה על החמור ויורדת בסתר החר ונתנה ידך ואגישו ידך לקראתה ותפגש אתם: שמואל א ב כ

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה

שנלמא. (א) ירמיה ותנמאל דכתיב ויבא אלי תנמאל בן דודי דכבר ה' (ירמיה לב) ברוך ושריה מלניו שהיו תלמידי ירמיה ברוך דכתיב מפיו יקרא אלי את הדברים האלה ואני כותב על הספר דביו (ירמיה לו) ושריה בתוך ספר ירמיה את שריה בן מחסיה וגו' ומלניו בתלמודי נציאס שהיו נציאס נחה רוח אליהו על אלשע יהושע תלמיד משה ולקמן מילא צברייתא ברוך בן נריה ושריה בן מחסיה דניאל ומרדכי וחגי זכריה ומלכאי בולן נתנאלו בשנת שמיס לדריוס: **ישמעאל בן נתניה.** הוא שהרג את גדליהו בן אחיקס הגדוק: **שנאס שפיס לריוס.** האחרון נתנאלו לפני הגולה שמורו לצית המדקס שנבטלה המלכה זה שמונה עשרה שנה על ידי שמרויס ומתחיליה זה בימי כורש: **נגוס יסודו.** חזיה דקרא ובעל בת אל נכר: **שנאס וינסה.** המזכיר את שמה נגבר אחר מאות ונות: **ניקרי.** וזאת קרי: **ה'ג מאי אמר.** כשעקב לעקב גדולה ונרה מה היה אמר לעקמו: **רב אמר.** כך היה לעקב: **גנא הנן מאחורו.** שנלמא לבו דכבר מה שלא עלה על לב אחשוורוש: **גבר מלכא עילא.** כינוי הוא להיפוך כלשון נקיה: **וספתלמל.** שמתמם תלל גופה: **שפתוסו מגדולמו.** כינוי אחשוורוש שהרי כלשנא שפילטו תלמא צמלכותו וכן דריוס המדי שנאמר ועלה מנהון סריפא תלמא די דניאל חד מנהון (דניאל א) וכן כורש שנאמר ודניאל הלל צמלכות מנהו וצמלכות כורש פרסאה (שם) וכשמלך אחשוורוש מתכו מגדולמו: ואילו איסו. דניאל לא אילי להסיב שלמותו: על הקלקל. שהיתה אקמר מונעת גנא אל התלך לפיכך לא הסיב התך את שלמותו ואקמר שלטה דבריה ע"י אחריס: **עד עכשו.** נעצמתי באונס: **ועכשו.** מנאן ואילך מדעתי: **אכדיס מנך.** ואקורה אני כך. לאשא ישראל שנאנסה ומרת לעבלה וירלון אסורה לצבלה: **יו"ט ראשון של פסח.** שהרי ב"ג צניקן נסמכו האגרות וימתן דתיב בשון ו"ד וחמשה עשר וששה עשר התענו וצבשה עשר (ט) נמלה המן צרכי: **דעבר דעקומא דמיא.** לאסוף היהודים שנעצר השני: **שופס אס קודרה.** מושיבה על הכירה היא קרויה שפיטה: **וזה בא צפריוצו.** מרדכי בא אליו צטענת עושר המן בא צטענת עוני שמכר המן את עצמו למרדכי קודם לכן ימים רבים צככרי לחס: **בולני.** לשון עושר כדלמרינן (גיטין דף לו). וצברתי את גאון עופס (ז) בולנלות שניהודה: **צוטי**

בשלמא אינהו מיפרשי אלא אבהתייהו מנלך כדעולא דאמר עולא כל מקום ששמו ושם אביו בנביאות בידוע שהוא נביא בן נביא שמו ולא שם אביו בידוע שהוא נביא ולא בן נביא שמו ושם עירו מפורש בידוע שהוא (ה) מאותה העיר שמו ולא שם עירו בידוע שהוא מירושלים במתניתא תנא כל שמעשיו (א) ומעשה אבותיו סתומין ופרט לך הכתוב באחד מהן לשבח כגון דבר ה' אשר היה אל צפניה בן כוש בן גדליה בידוע שהוא צדיק בן צדיק וכל שפרט לך הכתוב באחד מהן לגנאי כגון יהיה בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אלישמע בידוע שהוא רשע בן רשע (ב) אמר רב נחמן מלאכי זה מרדכי ולמה נקרא שמו מלאכי שהיה מושגה למלך מיתרבי ברוך בן נריה ושריה בן (א) מעשיה דניאל ומרדכי בלשן וחגי זכריה ומלאכי בולן נתנאלו בשנת שתיס לדריוס תיובתא אמר רבי יהושע בן קורח מלאכי זה עזרא והכ"א מלאכי שמו אמר רב (ב) נחמן מסתברא כמאן דאמר מלאכי זה עזרא דכתיב בנביאות מלאכי (ג) בגדה יהודה ותועבה נעשתה בישראל ובירושלם כי הלל יהודה קדש ה' אשר אהב ובעל בת אל נכר ומאן אפריש נשים נבריות עזרא דכתיב (ד) ויען שכניה בן יהואל מבני עילם ויאמר לעזרא אנחנו מעלנו באלהינו ונושב נשים נבריות תנו רבנן ארבע נשים יפיפות היו בעולם שרה (ו) ואביגיל (ח) ואסתר ולמאן דאמר (ז) אסתר ירקוקת היתה מופיק אסתר ומעילי ושתי תנו רבנן רחב בשמה וזמרת יעל בקולה ואביגיל בכייתה מיכל בת שאול בראייתה (א) אמר רבי יצחק (ב) האומר רחב רחב מיד ניקרי א"ל רב נחמן אנה אמינא רחב רחב ולא איכפת לי אמר ליה כי קאמינא בידעה ובמכירה (ב) ומרדכי ידע את כל אשר נעשה מאי אמר רב אמר גבה (א) המן מאחשוורוש ושמואל אמר גבר מלכא עילאה ממלכא תתאה (א) ותתחלחל המלכה מאי (א) ותתחלחל אמר רב שפירסה גדה ור' ירמיה אמר שהוצרכה לנקביה (א) ונקרא אסתר להתך (א) אמר רב התך זה דיאל ולמה נקרא שמו התך שהתכווה מגדולתו ושמואל אמר שכל דברי מלכות נחתין על פיו לדעת מה זה ועל מה זה אמר רבי יצחק שלחה לו שמא עברו ישראל על חמשה חומשי תורה דכתיב בהן (א) ומוה הם כתובים (ב) ויגידו למרדכי את דברי אסתר (א) ואילו איהו לא אול לגביה מכאן (א) שאין מושיבין על הקלקלה (א) לך כנוס את כל היהודים וגו' עד אשר לא כרת אמר רבי אבא שלא כרת (א) היה שבכל יום ויום עד עכשו באונס ועכשו ברצון וכאשר אבדתי אבתי בשאברתי מות אבא כך אובד מנחם (א) ויעבור מרדכי אמר רב שהעביר יום ראשון של פסח בתענית ושמואל אמר דעבר (א) עקקומא דמיא (א) יהיה ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות בגדי מלכות מיבעי ליה אמר רבי אלעזר אמר רבי הנינא (א) מולמד שלבשתה רוח הקדש כתיב הכא ותלבש וכתוב התם (א) ורוח לבשה את עמשי ואמר רבי אלעזר אמר ר' הנינא לעולם (א) אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך שהרי שני גדולי הדור ברכום שני הדיוטות ונתקיימה בהן ואלו הן דוד ודניאל דוד דכתיב (א) ויאמר ארונה אל המלך (א) ו' דניאל דכתיב דריוס דכתיב (א) אלהך די אנת פלח ליה בתדריא הוא ישיוביך ואמר רבי אלעזר אמר ר' הנינא (א) אל תהי קללת הדיוט קלה בעיניך שהרי אבימלך קלל את שרה (א) הנה הוא לך כסות עינים ונתקיים בזרעה (א) ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו ואמר רבי אלעזר אמר ר' הנינא בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם אדם שופת קדרה ואח"כ גותן לתוכה מים אבל הקב"ה גותן מים ואחר כך שופת הקדרה לקיים מה שנאמר (א) לקול תתו המון מים בשמים ואמר ר"א אמר רבי הנינא (א) כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם שנאמר (א) ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי ואמר ר"א אמר רבי הנינא אלא אבד לדורו אבד מושל לאדם שאבדה לו מרגלית כל מקום שהיא מרגלית שמה לא אבדה אלא לבעלה (א) וכל זה אינו שוה לי אמר רבי אלעזר אמר רבי הנינא בשעה שראה המן את מרדכי וישב בשער המלך אמר כל זה אינו שוה לי (א) כדרב חסדא דאמר רב חסדא זה בא בפרובולי וזה בא בפרובוטי

גליון הש"ס

גמ' שמינו ושם אביו: ע"י כ"ד דף טו ע"פ מוס' ד"ה: נלמט ובמדרש ארבעה מאות שס: שם כל האומר רחב. עיין בספרים מה ע"ה אמה אלא: שם ואילו איהו לא איהו לביבת. ע"י כ"ד דף ד ע"ה מוס' ד"ה שכל:

הגהות הב"ח

(א) גמ' בידוע שהיא נביא מחיפה הירי: (ב) שם של שמעיה סתומין ומעשה אביו: וכו' דף טו ז' דף וכל שמעיה ומעשה אביו: סתומין ופרט לך הכתוב: (א) שם נבה לבו רבי הון האשורוס: (ב) שם אמר ר' אלעזר אמר ר' אבא שכל על דמך כל יום ויום שכל יום ויום כלות ועכשו כדלן: כ"ל: (א) שם ואמר ארונה כל התך ה' אלהך יציר וגו': (א) שם כל זה אינו שוה ל' ובי משום דרואה מרדכי וישב בשער המלך אמר כל זה אינו שוה לי אלא כדכ"ב מקדא דלמרי: (א) ר"ה ד"ה כשנלמא אינהו ירמיה ותנמאל ברוך ושריה מלניו מיפרשי ברוך ושריה מלניו מיפרשי בנבואה דמניא דמניא ויבא אלי תנמאל בן דודי דכבר ה' ושריה בתוך ספר ירמיה וצ"ל:

הגהות הגר"א

[א] גמ' מעשה: כ"ל מחסיה:

מוסף רש"י

אסתר ירקוקת היתה. סדרה ז' (ש"ל י"ג). עקקומא דמיא. טלפת של מים מסיסס (קמחן כח.).

מוסף תוס'

זאת וצברתי לא היה מתנה ענה לא על קודם שתאמר ויאמר על לאחור שהתברר וראשית מונה אחר מה שאוסרה עלי. והלכה והיתה לאיש אחר כתיב שגאת אסורה לחזור לו ונתת מותרת לחזור לו. רש"י.

רבינו הגנאל

כל שמעיה ושם אביו בנבואה, בידוע שהוא נביא אביו ומעשה אבותיו סתומין ופרט הכתוב באחד מהן, אם לשבח כולו צדיקים ואם לגנאי כולן רשעים. אמר רב מלאכי זה מרדכי. ר' יהושע בן קורח אמר מלאכי זה עזרא. ומסתברא כמאן דאמר מלאכי זה עזרא. ויגידו למרדכי, ואילו איהו לא איהו, מוכן שאין מושיבין על הקלקלה. ויעבור מרדכי אמר ר' (וכן) ושמואל אמר דעבר עקקומא דמיא. כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם שנאמר ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי. צדיק אבד לדורו אבד, משל כו'. בולי וביטוי, פ"י עשיריים ודלים. עתה הקי"ח להיות עטרה בראש

1. דבר י' אשר היה אל צפניה בן כוש בן גדליה בן אמריהו בן חזקיהו בימי יאשהו בן אמון מלך יהודה: צפניה א א אלישבע מרת המלכה: 2. ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אלשבע מרת המלכה ורבי המלך ועשרה אנשים אתו אל גדליהו בן אחיקס המצפחה ויאבלו שם ליום יחדיו במצפה: ירמיהו מא א א בגדה יהודה ותועבה בששאלה בישראל ובירושלים כי חלל יהודה קדש י' אשר אהב ובעל בת אל נכר: מלאכי ב אי 4. ויען שכניה בן יהואל מבני עילם ויאמר לעזרא אנחנו מעלנו באלהינו ונושב נשים נבריות ונעבד נשים ועתה יש מקדא ליהראל על זאת: עזרא ב ב ומוקדכי ידע את כל אשר נעשה וחקר מוקדכי את בגדי וילבש שק ואפר ויצא בתוך העיר ויצעק ויצק גדלה וקרא: אסתר א א ותבואנה נשיות אסתר וסריסה ויגידו לה ותתחלחל המלכה מאד ותשלח בגדיה לחליש את מוקדכי וקלסיי שק מעילו ולא קבל: אסתר ד ד 7. ותקרא אסתר לדתך מסריסי המלך אשר העמיד לפניך ותצוה על מוקדכי לדעת מה זה ויעל מזה וזה: אסתר ד ה 8. ויפן וידך משה מן הקד וישגי לחת הערת כידו לחת כתבים מעיני עבריהם מהו ומה הם כתבים: שמה לב טו וצדדי למוקדכי את דברי אסתר: אסתר ד י 10. לך כנוס את כל היהודים הנמצאים בשיוון ועמו עליו ואל האבלו ואל חתום שלטי מים ללך ויהי גם אני ונשרתי אצנח בן ויבן בואו אל המלך אשר לא כרת וכאשר אבדתי אבדתי:

אסתר ד טו 11. ויעבר מוקדכי ועש ככל אשר צוהת עילוי אסתר: אסתר ד יו 12. ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות והעמד חצור בית המלך הפנימית נכח בית המלך והמלך יושב על פסא מלכותו בבית המלכות נכח פתח הכות: אסתר ה א 13. ורוח לבשה את עמשי ראש השלישית לך דוד ועמך בן ישי שלום שלום לך ושלום לעורך כי עורך אלהיו ויקבלם דודי ותתנם בראשי הנדוד: דברי הימים א יב יט 14. הבל נתן ארונה המלך למלך ויאמר ארונה אל המלך י' אלהך יצא: שמאל ב ב כג 15. בארץ מלכא אמר והחיותו לקניאל רמו לקבא די אריןתא ענה מלכא אמר לקניאל אלקך די אנת פלח לה בתדריא הוא ישיוביך אמר הנה נתתי אלק כסף לאחך ונהה הוא לך כסות עינים לכל אשר אתך ואת כל נבחת: בראשית כ טו 17. ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראת ויקרא את עשו בנו הגדול ויאמר אליו בני ויאמר אליו הנני בראשית כו א 18. לקול תתו המון מים בשמים ויעלה נשאים מקדא הארץ בןקדם למטר עשה ויצא רוח מאצרתיו: ירמיהו י י 19. וידע הדבר למקדכי ויגד לאסתר המלכה ותאמר אסתר למלך בשם מוקדכי: אסתר ב ככ 20. וכל זה אינו שוה לי בכל עת אשר אני ראה את מוקדכי והחיותו יושב בשער המלך: אסתר ה יג